

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. III. An ad meritum de condigno apud Deum requiratur ex parte ipsius
Dei ordinatio operis ad præmium, & an illa debeat esse extrinseca, vel
sufficiat intrinseca, in voluntate conferendi gratiam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

Non valet inquam, hæc responsio: absurdum enim videtur dicere, illos sanctissimos viros, si mereri possunt secundum communes regulas aliorum viatorum, in tam longo tempore parum mereri, id est solum quia rebellionem carnis, operandique difficultatem non sentiant, quasi excellentia meriti, vel omnino, vel præcipue ex his circumstantiis oriretur. Sic enim colligere posset aliquis, meritum B. Virginis non fuisse excellentissimum, quia nec fomitem, nec difficultatem in opere virtutis ex parte corporis sentiebat, sed solum illam quæ in unoquoque opere virtutis ex objecto inerat.

Deinde ad excellentiam meriti sufficit excellentia amoris, & promptitudo voluntatis, quæ in illis sanctissimis viris maxima est: Ergo etiam maximum & excellentissimum debet esse illorum meritum, supposito quòd in illo statu merentur. Unde non video quâ probabilitate dici possit, illos mereri continuo augmentum charitatis, diligendo Deum, & nihilominus nunquam perventuros ad eam perfectionem charitatis, in qua possint tam intense ipsum diligere, quam D. Joannes Baptista & Apostoli in via poterunt: nam totum augmentum charitatis quod merentur, statim illis datur, & semper diligunt quantum per charitatem habituatam possunt, quia sine difficultate vel repugnantiâ amant: Ergo incredibile est, quòd semper habebunt sine actus charitatis ita remissos, ut nullorum actibus charitatis, à D. Joanne & Apostolis elicitis, æquivalere possint.

Quare unum ex his necessarii dicendum existimo, nempe vel illos sanctos viros, ab eo tempore quo in paradysum terrestrem translati sunt, non mereri; quia licet mortales sint, non sunt tamen conditionibus mortalitatis subiecti, sicut alii homines, qui lege & modo communi in corpore mortali vivunt, subindeque nec sunt propriè viatores, sed quasi medii inter viatores & comprehensiores, & veluti æternitatis candidati, ut ait Tertullianus lib. de resurrectione carnis. Vel si ab eo tempore merentur, eorumque meritum duret usque ad illorum mortem, quam pro Christo in fine mundi patientur, eos tunc in gratia & charitate æquatuos ipsos Apostolos, & Joannem Baptistam, subindeque in gloria & beatitudine pares illis futuros. Nec mirum, cum ipsi futuri sint secundi Christi adventus præcursores, Apostoli, nec non Martyres ejus gloriosi, qui (ut loquitur idem Tertullianus) Antichristum sanguine suo extinguunt. Quid horum probabilius & verisimilius sit, prudens Lector judicabit.

ARTICULUS III.

Quid meritum de condigno apud Deum requiratur ex parte ipsius Dei ordinatio operis ad premium, & an illa debeat esse extrinseca, vel sufficiat intrinseca, in voluntate conferendi gratiam ut principium meriti inclusa?

§. I.

Quidam præmissi referuntur sententia

Suppono primò: quòd licet apud homines requiratur promissio, pactum, ordinatio, vel ac-

ceptatio, ut meritum obliget de toto rigore justitiæ retribuentem, non tamen ut meritum dicatur condignum premio, aut de condigno mereri premium: nam apud homines, ut meritum dicatur condignum premio, solum requiritur quòd sit relatium ad alterum, & in bonum illius, ut constat ex D. Thoma supra quæst. 21. art. 3. ubi ad rationem meriti erga homines, nullum requirit pactum, promissionem, aut contractum. Ratio etiam suffragatur: nam ad meritum de condigno solum requiritur jus ad premium, juxta leges justitiæ distributiæ, non tamen commutativæ. Sed ad jus ad premium, juxta leges justitiæ distributiæ, non requiritur apud homines promissio, acceptatio, vel ordinatio; nam superior distributor ante omne pactum, promissionem, vel acceptationem, tenetur respicere, & cognoscere condignitatem omnium eorum, quibus præmia distribuenda sunt, & talia præmia juxta proportionem meritorum ipsis distribuere: Ergo ad meritum de condigno apud homines non requiritur promissio, pactum, ordinatio, vel acceptatio: unde solum hic loquimur de condignitate meriti apud Deum.

Suppono secundo, ordinationem sive acceptationem operis meriti ad premium, aliam esse intrinsecam, quæ includitur in voluntate conferendi gratiam tanquam principium merendi; aliam vero extrinsecam, quæ consistit in actu positivo Dei libero, quo promittit beatitudinem gloriæ æternæ pro operibus supernaturalibus, à gratia & charitate procedentibus.

Suppono tertio, dupliciter posse concipi, quòd requiratur promissio Dei, vel divina ordinatio ad meritum, nimirum vel tanquam ratio formalis illud constituens, vel solum ut conditio ad ejus complementum requisita. His præmissis.

Circa propositam difficultatem tres versantur Theologorum sententiæ. Prima tenet meritum hominis apud Deum esse posse aliquid ordinatio divina ad premium, tanquam intrinsecam, seu inclusa in voluntate dandi principium merendi, quam extrinsecam & isti superaddita, ac in promissione sive pacto consistente. Ita docere videntur Vazquez, Meratius, & alii ex Recentioribus.

Secunda affirmat ordinationem intrinsecam, & promissionem extrinsecam Dei, ad meritum de condigno hominis apud Deum requiri. Ita Scotus, Nominales, Suarez, Bellarminus, & alii plures, quos sequitur Aravius hic dubio 3. In hoc tamen isti differunt à Scoto & Nominalibus, quòd illi volunt meritum de condigno hominis ad Deum constitui formaliter in sua specie per promissionem, seu ordinationem extrinsecam Dei, tanquam per rationem formalem: Suarez verò, & alii, eam duntaxat tanquam conditionem, meritum de condigno complementum, requirunt.

Tertia sententia, quæ est communis in schola D. Thomæ, asserit ad meritum de condigno hominis apud Deum, requiri quidem divinam ordinationem operis ad premium; eam tamen quæ extrinseca dicitur, & quæ in pacto vel promissione consistit, necessariam non esse, nec ad rationem formalem meriti, nec ad ejus complementum, sed sufficere illam quæ includitur in voluntate dandi gratiam ut principium merendi. Ita Cajetanus, Conradus, Soto, Marcus à Serra, & alii.

§. II.

Prima sententia rejicitur.

40. **D**ico primò : ad meritum de condigno apud Deum, aliqua ordinatio divina operis ad primum necessaria est. Ita D. Thomas hic art. 1. dicens : *Meritum hominis apud Deum esse non potest, nisi secundum præsuppositionem divinæ ordinationis.*

Colligitur etiam ex Scripturâ : nam Matth. 20. in parabola conductorum ad laborandum in vinea dicitur : *Conventione autem factâ cum operariis ex denario diurno, &c.* Ubi nomine *denarii* communiter Patres intelligunt primum beatitudinis, ut videri potest apud D. Thomam in catena aurea, super hunc locum Matthæi ; & nomine *conventionis* significatur ordinatio divina, ut ibidem advertit Cajetanus, & docet Concilium Senonense in decreto fidei cap. 16.

41. Ratio etiam suffragatur : Primò quia Deus non est capax alicujus obligationis, secundum veram & strictam iustitiam, nisi ex ordinatione sua, ut D. Thomas docet hic art. 1. & 2. Ergo ut actio hominis erga Deum inducat aliquod jus retribuendi primum, indiget aliquâ Dei ordinatione.

Secundò : Cum opera nostra sint pluribus titulis Deo debita, si Deus ea non ordinaret & acceptaret ad primum, nullum homo posset jus habere ad illud, nec subinde infallibiliter illud assequi, posset enim Deus opera nostra libera & bona acceptare ad satisfactionem pro aliis titulis sibi debitis, puta pro titulo creationis, vel supereminenti quod habet in omnes creaturas : Ergo ut homo possit apud Deum mereri de condigno aliquod primum, & infallibiliter illud assequi, necessarium omnino est, quod Deus ad meritum ordinet opera ejus.

Tertiò : Si ad meritum apud Deum necessaria non esset divina ordinatio operis ad primum, opera bona & libera Beatorum essent de facto meritoria augmenti suæ beatitudinis, etiam essentialis : Sed hoc non est dicendum, ut vidimus articulo precedenti : Ergo nec illud. Sequela probatur : Opera libera, & facta ex gratia, non minorem habent in beatis valorem & dignitatem, quam habeant in viatoribus : Ergo nihil ipsis deesse videtur ad meritum, nisi divina ordinatio ad primum.

42. Dices cum Vazque, non ex defectu divinæ ordinationis, sed ex defectu status viæ provenire, quod opera libera Beatorum non sint meritoria.

Sed contra : Status viæ solâ Dei ordinatione constat, qui voluit tempore duntaxat hujus viæ, & ejus actibus, inesse meritum ; potuisset enim, si voluisset, etiam ordinare quod ipsi beati, quamvis in termino respectu suæ beatitudinis essentialis, & gradus quem possident, essent tamen adhuc in viâ & tendentia ad ulteriorem gradum quem non habent, ut articulo precedenti dicebamus : Ergo non ex defectu status viæ, sed potius ex defectu divinæ ordinationis, provenit quod opera libera Beatorum meritoria non sint.

43. Denique suaderi potest conclusio : Potest Deus pro suo beneplacito, aut in penam peccati committi, facere ut gratia quam communicat alicui in hac vita, non sit principium meriti, sed

A eo modo se habeat quo gratia iustorum in Puratorio : At tunc opera procedentia à tali gratia, non essent meritoria, & hoc solum ex defectu divinæ ordinationis : Ergo hæc ad meritum apud Deum necessario requiritur.

§. III.

Disiunguntur argumenta adversa sententia.

Contra hanc conclusionem obijciuntur primò : D. Thomas supra quæst. 2. art. 4. docet actum humanum, in quantum est bonus vel malus, habere rationem meriti vel demeriti apud Deum : Sed esse bonum ipsi competit absque ordinatione Dei ad primum : Ergo & esse meritorium.

Secundò : Ut actus malus sit meritorius pena, non requiritur divina ordinatio ; nam qui peccat, sine alia ordinatione vel pacto Dei, penam meretur : Ergo similiter ut actus bonus sit meritorius primum apud Deum, non erit necessaria aliqua ipsius ordinatio, sed hoc ipso quod est bonus, est primum dignus, & jus habet ad illud.

Tertiò : Opus esse meritorium gloriæ æternæ apud Deum, nihil aliud est quam esse dignum apud ipsum tali gloriâ : Sed ut habens gratiam sit dignus gloriâ, non requiritur ipsius gratiæ ordinatio ad gloriam ; illa enim ordinatio non tribuit, sed supponit talem dignitatem in gratia : Ergo ut opus aliquod sit meritorium gloriæ æternæ apud Deum, non requiritur quod sit ordinatum ad gloriam tanquam ad primum, sed sufficit quod sit informatum gratiâ & charitate.

Quartò : Ad meritum apud homines non requiritur, quod ille cuius est mercedem retribuere, ordinet opus alterius ad tale primum : si quis enim laboret in vinea altarius, etiam ipso ignorante, dummodo non contradicat, meretur apud ipsum : Ergo idem dicendum est de merito apud Deum.

Denique si necessaria esset divina ordinatio, ut opera iustorum completam haberent rationem meriti, sequeretur quod multa iustorum bona opera suo frustrarentur primum : nam ex una parte deberet ipsis innotescere talis ordinatio, cum inter merentem & pramiantem, seu retribuentem, sit veluti quidam contractus, & contractus cum omnibus suis conditionibus innotescere debeat utrique parti ; ex alia vero multi, præsertim rudēs, illam ignorant ordinationem : Ergo, &c.

Ad primum respondeo : D. Thomam loco citato solum velle actum humanum, in quantum est bonus, habere rationem meriti apud Deum, si adsint reliquæ conditiones ad meritum requisitæ, inter quas numeratur divina ordinatio operis ad primum, sicut & status viatoris : unde sicut actus bonus non est meritorius viæ æternæ, nisi sit à viatore elicited ; ita nec illum de condigno mereretur, si Deus illum non ordinaret ad primum, sed aliis titulis sibi debitis acceptaret.

Ad secundum respondeo primò negando. Antecedens nam etiam actus malus non est meritorius pena, sine Dei ordinatione, unde solum ob defectum talis ordinationis, peccata quæ de novo damnati committunt, non sunt meritoria alicujus pene, ut docet D. Thomas 2. 2. quæst. 13. art. 4. ad 4.

Respon-

Confirmatur, & magis declaratur mens huius S. Doctoris: Eam ordinationem requirit S. Thomas ut sufficientem ad meritum, de condigno, quæ est ejusdem rationis cum ordinatione, quâ Deus dirigit res naturales ad consecutionem finis sibi connaturalis: Sed hæc est intrinseca: Ergo ex D. Thoma ordinatione requisita ad rationem meriti de condigno est sola intrinseca. Major pater ex verbis jam adductis: Minor etiam est manifesta. Nam res naturales non aliter moventur ad suos fines, quam per collationem virtutum activarum, quibus acquiritur finis, & per applicationem talium virtutum ad operandum: Sed hæc dicunt ordinationem intrinsecam, ut constat: Ergo ordinatione quâ Deus dirigit res naturales ad consecutionem sui finis, intrinseca est.

60. Potest etiam conclusio ratione suaderi. Si ad completam rationem meriti requireretur ex parte Dei, præter ordinationem ad præmium, inclusam in voluntate conferendi gratiam, tanquam principium merendi, aliqua promissio divina, vel aliquod pactum, eo esset ut Deus fieret debitor, & obligaretur reddere mercedem: Atqui ad hoc non requiritur pactum vel promissio, sed sufficit ordinatio ad præmium, inclusa in voluntate dandi gratiam, ut principium meriti: Ergo, &c. Major est præcipuum fundamentum doctrinæ Adversariorum, existimantium Deum non posse fieri debitorem, neque obligari ad reddendum præmium, vel mercedem, nisi ex pacto, vel promissione. Minor verò probatur: supposita ordinatione ad præmium, inclusa in voluntate dandi gratiam, tanquam principium meriti, æquæ Deus est debitor, & obligatus ad præmiandum bona nostra opera, ac supposita ejus promissione; sicut enim præsupposita sua promissione est debitor, non quidem nobis, sed sibi, ad eam implendam; ita præsupposita ordinatione gratiæ ad meritum, per modum principij ipsius, debet talem ordinationem implere: cum autem talis ordinatio necessarii includat, vel supponat voluntatem dandi gloriam bonis operibus hominis, ex gratia elicitis, tanquam meritorij ipsius, impossibile est quod impleatur, nisi qui ex gratia bene operatur, & gloriam meretur, infallibiliter eam assequatur, si tamen perseveret finaliter in tali merito, & illud per peccatum non interrumpatur.

61. Confirmatur primò: Ut Deus obligetur ad reddendum aliquid per modum præmij, sufficit quod ipsum dare decernat, & apud se statuat; æquæ enim obligatur Deus ad ea quæ semel decrevit, atque ad illa quæ promittit: Sed eo ipso quod Deus habet voluntatem dandi gratiam, tanquam principium meriti gloriæ æternæ, decernit & apud se statuit illam dare per modum præmij: Ergo obligatur consequenter ad eam sic reddendam.

62. Confirmatur secundò: Ideò promissio divina inducit in Deo debitum non solum fidelitatis, sed etiam justitiæ, non quidem commutativæ, sed distributivæ, ad reddendam bonis nostris operibus gloriam per modum præmij, quia conditio nobis onerosam includit, videlicet laborem & tolerantiam in exercitio bonorum operum: Sed hoc idem importat ordinatio gratiæ per modum principij totius nostri meriti ad eandem gloriam ut præmium: Ergo etiam inducit obligationem justitiæ distributivæ ad reddendum bonis nostris operibus gloriam per modum præmij.

A Probatur tertio conclusio: Meritum respectu præmij se habet sicut motus & via respectu termini, cum sit tendentia ad illud; vel sicut medium respectu finis, quia sicut medium causat finem in genere causæ efficientis, ita meritum movet voluntatem retribuents, in genere causæ efficientis moralis, & præmium verè & propriè obtinet rationem finis: Sed motus & via ex principijs intrinsecis, & absque omni ordinatione extrinseca, respicit terminum; sicut & medium respicit finem ad quem connaturaliter ordinatur: Ergo meritum de condigno vitæ æternæ, seclusa quacumque promissione, & ordinatione Dei extrinseca, connaturaliter eam respicit per modum præmij, eo ipso quod procedit à gratia sanctificante, quæ est veluti semen gloriæ, & radix visionis beatificæ, ac fons aquæ salientis in vitam æternam, ut dicitur Joan. 4. subindeque ad tale meritum non requiritur necessarii ordinatio Dei extrinseca, in pacto vel promissione consistens, sed sufficit ordinatio Dei intrinseca, quæ in collatione seu infusione gratiæ sanctificantis ut principij merendi includitur.

Ex his intelliges quod infusio gratiæ habitabilis, est ordinatio in vitam æternam, ut hæreditatem quidem, quatenus collatio est gratiæ absolute; ut præmium verò, mercedem, & coronam, quatenus est collatio gratiæ ut principij merendi: quæ duæ rationes sic se habent, ut licet secunda non possit esse sine prima, ista tamen sine illa esse possit; si Deus scilicet pro suo beneplacito vellet ac decerneret, ut gratia, quâ aliquem constituit filium suum adoptivum, non esset principium meriti, sed eodem modo se haberet, quo gratia quam habent animæ iustorum in Purgatorio.

§. V.

Solvuntur objectiones.

Obijciunt primò contra secundam conclusionem: Opera quantumvis perfecta, sancta, & bona, de se sunt improporcionata respectu beatitudinis: Ergo suum desumunt valorem ex divina acceptione, promissione, vel pacto, subindeque ab illo in ratione meriti de condigno formaliter constituuntur. Consequentia patet: Meritum enim de condigno consistit in condignitate seu proportionem operis cum præmio: Ergo si talis condignitas seu proportio à divina promissione sumatur, per illam, tanquam per rationem formalem, opera nostra bona redduntur meritoria de condigno vitæ æternæ. Antecedens verò probatur: Iustorum opera, quantumvis perfecta & sancta, sunt finita & limitata; beatitudo verò objectiva, quæ est ipse Deus, est infinita & illimitata, subindeque in infinitum illa opera excedit: Ergo opera nostra, quantumvis perfecta, sancta, & bona, de se sunt improporcionata respectu beatitudinis.

Respondeo negando Antecedens. Ad cuius probationem dico, quod licet beatitudo objectiva, quæ est præmium nostrorum operum, sit in se infinita, tamen finito modo communicatur; est enim Deus ipse, ut stat sub beatitudine formalis, quæ est actus intellectus creati, & ita non excedit in infinitum meritum quod est actus charitatis; præsertim cum objectum charitatis in via sit Deus ut in se est, qui est infinitus. Addo quod, dato quod præmium nostrorum operum sit infinitum, adhuc tamen inter illa reperitur proportio.

